

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(повна назва кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)

Освітня програма Облік і аудит
(назва освітньої програми)

на тему: «Облік, аудит та аналіз руху товарних запасів в системі управління торговельним підприємством (на прикладі ТОВ «ТАВРІЯ В»)»

Виконавець:

студента 4 курсу 1 групи ЦЗВФН

Хоменко І.О.

(прізвище та ініціали)

(підпис)

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Чернишова Л.В.

(прізвище та ініціали)

(підпис)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Облік торговельної діяльності завжди мав певні особливості в порівнянні з обліком інших видів діяльності. В умовах сьогодення значних змін зазнали компоненти бухгалтерського обліку господарських операцій підприємств торгівлі. Таким чином, вельми необхідно приділяти пильну увагу до організації бухгалтерського обліку діяльності підприємств торгівлі в складних умовах його реформування з метою забезпечення користувачів повною, об'єктивною та достовірною інформацією про фінансовий стан суб'єкта господарювання та про результати його діяльності. Вирішення цих проблем стане подальшим важелем удосконалення бухгалтерського обліку як функції управління.

Метою дослідження є розробка рекомендацій, які направлені на удосконалення методики та організації обліку, аналізу та аудиту товарних запасів.

Завдання дослідження:

- визначити роль та місце товарних запасів у ресурсному потенціалі підприємств торгівлі в умовах ринкової економіки;
- обґрунтувати основні принципи управління товарними запасами в роздрібній торгівлі;
- охарактеризувати фінансово-господарський стан підприємства торгівлі та постановку обліку;
- ознайомитись з документальним оформленням та обліком товарних запасів, а також з порядком відображення інформації про них у звітності;
- визначити напрями використання облікових даних в управлінні товарними запасами;
- визначити оптимальні варіанти оцінки товарних запасів;
- розробити методику планування товарних запасів на торговельному підприємстві;
- розробити рекомендації з удосконалення методики бухгалтерського обліку товароруху.

Об'єкт дослідження є процес організації та методики обліку, аудиту та аналізу товарних запасів в ТОВ «ТАВРІЯ В».

Предметом дослідження є проблеми обліку, аудиту та аналізу торговельних підприємств, оцінка чинної системи бухгалтерського обліку товарних операцій та можливість її удосконалення враховуючи національні особливості та міжнародну практику.

Методи дослідження. В процесі написання роботи використовувалися загальнонаукові методи економічного аналізу. До них слід віднести: порівняння, угруповання, середні розміри, вибірковий, розрахунково-аналітичні, графічний та табличний методи.

Інформаційна база дослідження. До інформаційної бази дослідження необхідно віднести монографічні та періодичні видання, матеріали всеукраїнських та міжнародних конференцій, вітчизняні та зарубіжні публікації, закони України, статистичні матеріали, обліково-аналітичні матеріали та фінансова звітність ТОВ «ТАВРІЯ В».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (77 найменування) та 35 додатків. Загальний обсяг роботи становить 92 сторінки. Основний зміст викладено на 82 сторінках. Робота містить 16 таблиць, 22 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі були розглянуті питання сутності поняття «товарні запаси», порядок їх класифікації, нормативно-правова база обліку, аналізу та аудиту товарних запасів, процес удосконалення стратегічного управління товарними запасами на підприємствах роздрібно́ї торгівлі.

В другому розділі була розглянута організаційно-економічна характеристика, документальне оформлення та облік товарних запасів, а також стан синтетичного та аналітичного обліку товарних запасів ТОВ «ТАВРІЯ В». Були виявлені недоліки та надані рекомендації стосовно удосконалення організації обліку на підприємстві.

В третьому розділі була визначена методика аудиту товарних запасів. Виконано аналіз стану та ефективності використання товарних запасів ТОВ «ТАВРІЯ В». Здійснена оцінка системи управління товарними запасами на базі матричного методу економіко-математичного моделювання.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження зроблено наступні висновки та пропозиції.

Роздрібна торгівля представляє собою важливу форму товарного обігу, яка забезпечує населення країни товарами та послугами. В умовах сьогодення на підприємствах України запаси є найбільш важливою та значною частиною активів. Вони посідають особливе місце в складі майна, займають домінуючу позицію в структурі витрат, та, як наслідок, здійснюють суттєвий вплив на результати господарської діяльності підприємства.

Необхідно зазначити, що в різноманітних літературних джерелах дослідниками по-різному трактується сутність товарних запасів.

Нами, в свою чергу, запропоновано наступне визначення товарних запасів: товарні запаси – це цілеспрямовано сформована сукупність товарів споживчого призначення, які придбані та утримуються суб'єктом господарювання для подальшої реалізації з метою отримання ним доходу (прибутку), а також підвищення конкурентоспроможності на споживчому ринку.

Важливою умовою раціональної організації фінансового та управлінського обліку наявності та руху товарних запасів на підприємстві торгівлі є їх класифікація. Кожна класифікаційна ознака товарних запасів дає можливість приймати раціональні управлінські рішення відносно даної групи активів. Класифікація товарних запасів необхідна для ефективного управління ними, метою якого є: підвищення товарообороту, отримання необхідного прибутку та оптимізація витрат при реалізації товарів.

Досягненню вищеперерахованих цілей, на нашу думку, сприятиме виділення товарних запасів за наступними ознаками: за обсягами формування, місцем

знаходження, здатністю забезпечити безперервність торгових відносин, відповідністю споживчому попиту, умовами поповнення.

Порядок бухгалтерського обліку товарних запасів визначається різними суб'єктами в межах їх повноважень. Він представлений трьома рівнями – міжнародним, державним та рівнем підприємства, які, в свою чергу, будують систему нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку запасів.

Науково-методичні засади управління товарними запасами торгівельного підприємства забезпечують ефективність стратегічного управління ним та дозволяють орієнтуватися на базову стратегію його розвитку, пов'язуючи при цьому основні цілі управління товарними запасами із основними цілями розвитку підприємства на стратегічному, функціональному та оперативному рівнях управління відповідно. В свою чергу, для кожного рівня управління визначено тип управлінських рішень, суб'єкти, об'єкти, критерії, цілі управління товарними запасами, показники та результат управління. На нашу думку, це дозволить інтегрувати управління товарними запасами до системи стратегічного планування торгівельного підприємства та підвищити обґрунтованість управлінських рішень стосовно товарних запасів.

Об'єктом дослідження даної кваліфікаційної роботи є ТОВ «ТАВРІЯ В».

ТОВ «ТАВРІЯ В» представляє собою мультиформатну мережу, до структури якої входять: торгові центри; торгові об'єкти формату «магазин біля дому»; торгові об'єкти формату «непродовольчої спрямованості»; торгові об'єкти формату «низьких цін»; делікатес-маркети; місця швидкого харчування формату «кафе»; ресторани VIP-класу; виробництва; логістичний комплекс, інтернет-магазин.

До основних напрямків діяльності ТОВ «ТАВРІЯ В» відносять: роздрібну торгівлю, громадське харчування, виробництво, будівництво та девелопмент, «private label».

ТОВ «ТАВРІЯ В» здійснює господарську діяльність відповідно до МСФЗ.

В ТОВ «ТАВРІЯ В» організація бухгалтерського обліку товарних запасів починається з Наказу про облікову політику. В результаті ознайомлення були виявлені деякі недоліки та надані рекомендації стосовно їх усунення:

– Наказ про облікову політику останній раз приймався в 2018 р. Це свідчить про те, що він застарів і не відповідає вимогам законодавства. В п. 1 Наказу про облікову політику вказано, що ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності відбувається відповідно національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених Міністерством фінансів України. З 2019 року ТОВ «ТАВРІЯ В» веде облік та складає звітність відповідно міжнародних стандартів фінансової звітності;

– опис принципів, методів та процедур подається суцільним текстом із пронумерованими позиціями. Це, в свою чергу, значно ускладнює його опрацювання. Наказ про облікову політику повинен складатися з двох частин: організаційно-технічні питання та методика обліку;

– відсутня інформація стосовно особливостей облікової політики щодо первинного обліку запасів, а також відсутній додаток про затвердження правил та графіку документообігу за переліком документів, затверджених керівником.

Ми вважаємо, що вдосконалення документообігу в ТОВ «ТАВРІЯ В» необхідно починати з усунення недоліків типових форм: дані товарно-транспортних накладних та

квитанцій оформляти у вигляді єдиного документа; об'єднання накладних та рахунків-фактур у накладну-рахунок на відпуск товарно-матеріальних цінностей.

На нашу думку, цілісність картини результатів діяльності підприємства при прийнятті управлінських рішень залежить від максимальної деталізації рахунків. Відповідно до чинного законодавства ТОВ «ТАВРІЯ В» має право самостійно відкривати рахунки третього та нижчих порядків. Нами запропоновано відкриття субрахунків четвертого та п'ятого порядку до субрахунків 702 «Дохід від реалізації товарів» та 704 «Вирахування з доходу». Проведення таких змін, на нашу думку, по-перше, забезпечить деталізацію облікових даних стосовно результатів реалізації товарів, по-друге, дасть змогу організувати ефективну систему управлінського обліку та внутрішнього контролю й аналізу товарообігу, по-третє, вдосконалив систему внутрішньої звітності підприємства.

В процесі написання кваліфікаційної роботи нами були розглянуті питання аудиту та аналізу товарних запасів, а також запропонована економіко-математична модель оцінки системи управління товарних запасів ТОВ «ТАВРІЯ В» на базі матричного методу.

Аудит товарних запасів проводився шляхом документальної та фактичної перевірки. В результаті документальної перевірки були виявлені наступні порушення: завищення собівартості товарних запасів, необґрунтовані претензії до постачальників, неправильне оформлення первинних документів з обліку запасів. При фактичній перевірці були виявлені порушення порядку проведення інвентаризації.

Аналіз наявності, стану та ефективності використання товарних запасів свідчить про наступне:

- товарні запаси аналізованого підприємства збільшилися. Продовольчі запаси складають найбільшу частину товарних запасів;

- найбільші сезонні зміни товарних запасів спостерігаються у 4 кварталі це обумовлено, в першу чергу, наближенням різдвяних та новорічних свят. В таких випадках керуюча ланка (категорійні менеджери) ТОВ «ТАВРІЯ В» забезпечує склади товарними запасами для безперебійної роботи та швидкого надання необхідної продукції покупцям в достатній кількості;

- розрахунок оборотності свідчить про негативну тенденцію к уповільненню оборотності запасів за рахунок збільшенням середньорічних залишків товарних запасів.

Також був проведений ABC-аналіз продовольчої групи товарів.

Методичний інструментарій оцінювання системи управління товарними запасами за рівнями прийняття управлінських рішень ґрунтується на співставленні індексів показників на стратегічному (товарообороту, товарних запасів та частки ринку), функціональному (фінансових результатів та оборотності товарних запасів) та оперативному (товарообороту та витрат з управління товарними запасами) рівнях управління. Він дозволяє оцінити ефективність прийнятих управлінських рішень у динаміці, ідентифікувати рівень узгодженості управлінських рішень та визначити заходи стосовно удосконалення системи управління товарними запасами підприємства роздрібної торгівлі.

АНОТАЦІЯ

Хоменко І.О.   «Облік, аудит та аналіз руху товарних запасів
(прізвище та ініціали студента)   *(назва кваліфікаційної роботи)*
в системі управління торгівельним підприємством (на прикладі ТОВ «ТАВРІЯ В»))»
 кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавр зі спеціальності
«071 Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік і аудит»
 Одеський національний економічний університет
 м. Одеса, 2023 рік

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – система обліку, аудиту та аналізу товарних запасів в системі управління торгівельним підприємством.

У роботі розглянуто теоретичні аспекти визначення та класифікації товарних запасів для цілей організації обліку, аудиту та аналізу.

Проаналізовано діючу практику обліку та аудиту товарних запасів ТОВ «ТАВРІЯ В».

Запропоновано напрямки удосконалення облікової політики з обліку товарних запасів, вдосконалення документообігу, визначення собівартості реалізованої продукції на бухгалтерських рахунках. На основі матричного методу економіко-математичного моделювання була здійснена оцінка системи управління товарними запасами ТОВ «ТАВРІЯ В».

Ключові слова: товарні запаси, класифікація, оцінка, облік, аудит, аналіз, управління запасами, моделювання.

ANNOTATION

Khomenko I.O.   « Accounting, audit and analysis of inventory movements
(students surname and initials)   *(work title)*
in the management system of a commercial enterprise (on the example of LTD «TAVRIA V»
 qualifying work for obtaining an educational bachelor's degree in a specialty
«071 Accounting and taxation» according to the educational program «Accounting and audit»
 Odessa national economic university
 Odessa, 2023

Bachelor's qualification work consists of three sections. The object of research - the system of accounting, auditing and analysis of commodity stocks in the management system of a trading company.

The theoretical aspects of determination and classification of commodity stocks were considered for the aims of organization of account, audit and analysis.

The current practice of accounting and audit of commodity stocks at LTD «TAVRIA V» was analyzed.

The directions of improvement of the accounting policy on the account of commodity stocks, improvement of document circulation, definition of prime cost of the realized production on accounting accounts are offered. Based on the matrix method of economic-mathematical modeling, the inventory management system of LLC «TAVRIA V» was evaluated.

Key words: commodity stocks, classification, evaluation, accounting, auditing, analysis, management of stocks, modeling.